

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Změna způsobu určování výše peněžitě pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?

„Novela zákona o obětech trestných činů, účinná od 1. ledna 2026, mění způsob určování výše peněžitě pomoci. Ta je nyní vázána na průměrnou mzdu, což má zajistit její hodnotu v čase. Rozšiřuje se také okruh osob, které mohou o pomoc žádat. Úprava lépe pokrývá sociální potřeby obětí, reparační účinek pomoci, tedy funkce náhrady újmy, však zůstává nadále omezený. Tento aspekt by měl být ještě podroben diskusi, aby bylo možné plně naplnit alespoň garanční funkci pomoci, tedy pojistit případy, kdy se oběť nemůže adekvátní náhrady domoci jinými prostředky.“

Novela zákona o obětech trestných činů nabyla účinnosti dne 1. ledna 2026. Změna se dotkla především ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. [45/2013](#) Sb., o obětech trestných činů (dále jen „**ZoOTČ**“), které stanovuje kritéria pro určení výše peněžitě pomoci.

Cílem novely bylo reagovat na nedostatky předchozí právní úpravy při určování výše peněžitě pomoci. Ta byla doposud stanovena paušálně. Podle důvodové zprávy k novele ale tyto částky přestaly plnit svůj účel, neboť „*měřeno růstem spotřebitelských cen klesla reálná hodnota peněžitě pomoci za období 2012-2023 přibližně o třetinu*“[\[1\]](#). Výše částek tedy již zcela neodpovídala účelu peněžitě pomoci obětem.

Změn proto doznaly především výše jednotlivých částek, resp. došlo k jejich valorizaci. Současně došlo k rozšíření okruhu osob, kterým může být peněžitá pomoc přiznána. Nová úprava má takto předcházet nutnosti budoucích novel z důvodu valorizace, neboť částky již nebude třeba opakovaně upravovat v návaznosti na změny životní úrovně.

Výše peněžitě pomoci je nově stanovena jako násobek průměrné mzdy

Nyní je výše peněžitě pomoci navázána na násobky průměrné mzdy místo dřívějších paušálních částek. Důvodová zpráva k novele si kladla za cíl, že nebude třeba dalších systematických zásahů. Tato ekonomická veličina má nejlépe odpovídat účelu peněžitě pomoci, neboť supluje výpadek příjmu.[\[2\]](#) Okruh oprávněných osob se poté rozšířil i na druhu nebo družku oběti, čímž došlo k reflektování skutečnosti, že významné množství párů v současné době žije ve faktickém soužití.[\[3\]](#)

Peněžitá pomoc může být poskytnuta následujícími způsoby. Prvním z nich je poskytnutí pevně stanovené částky na žádost oběti, jejíž výše odpovídá násobkům průměrné mzdy. Druhou možností je poskytnutí částky odpovídající oběti prokázané ztrátě na výdělnku a nákladům spojených s léčením, a to po odečtení součtu všech částek, které již oběť obdržela z titulu náhrady škody nebo nemajetkové újmy.[\[4\]](#) Oba způsoby existovaly již v předchozí právní úpravě, nově však dochází k nahrazení dosavadního pevného stropu vazbou na násobek průměrné mzdy. Pro účely peněžitě pomoci se konkrétně vychází z průměrné mzdy v národním hospodářství za rok, který o dva roky předchází roku podání žádosti.[\[5\]](#)

Nelze proto bez dalšího uzavřít, že se peněžitá pomoc obětem automaticky zvýší. Smyslem nové úpravy je totiž především zachovat reálnou hodnotu poskytovaných částek v čase.

Konkrétní metodologie podle důvodové zprávy byla s využitím statistických údajů následující. „§ 28 odst. 1 písm. a) zákona o obětech ve výši 10 000 Kč odpovídala přibližně 40 %, tedy dvěma pětina, tehdejší průměrné hrubé mzdy“.[6] Přijaté znění § 28 odst. 1 písm. a) až d) ZoOTČ tomuto záměru odpovídá. Peněžitá pomoc se poskytuje buď ve výši různých násobků průměrné mzdy, nebo ve výši obětí prokázané ztráty na výdělnku a prokázaných nákladů spojených s léčením, snížené o částky již obdržené z titulu náhrady škody nebo nemajetkové újmy. Maximálně však může činit osminásobek průměrné mzdy.

Novela je reakcí na kritiku původní úpravy

Jak jsme si uvedli výše, původní úprava stanovovala přesně určený paušální strop, který mohl být oběti na základě její žádosti přiznán, přičemž výše částek se neměnila v čase. Tato praxe paušálních částek byla kritizována rovněž zástupcem veřejného ochránce práv, který upozorňoval na potřebu valorizace částek tak, aby zohlednily jejich klesající hodnotu v důsledku inflace. Navrhl, aby se pro přiznání částek stanovily ukazatele odrážející aktuální ekonomickou realitu: *a to minimální mzdu, průměrnou mzdu, normativní náklady na bydlení nebo podobného ukazatele*“.[7]

Zástupce veřejného ochránce práv také poukázal na to, že výše částek zůstávala stejná, i když stát získával od pachatelů trestných činů více peněz prostřednictvím různých majetkových sankcí.[8]

Dvojí účel peněžité pomoci obětem: Sociální podpora a reparační funkce

Peněžitá pomoc slouží především k tomu, aby oběti trestného činu pomohla překlenout zhoršenou sociální situaci, do které se dostala v důsledku spáchaného trestného činu.[9] Důvodová zpráva konkrétně uvádí, že peněžitá částka je určena k překlenutí zhoršené životní situace, např. když oběť přijde o příjem v souvislosti s léčením.[10]

Nicméně, jak bude uvedeno níže, peněžitá pomoc v kontextu dalších ustanovení zákona a judikatury plní rovněž druhý, reparační účel. Tento sekundární účel však podle části odborné kritiky není v zákoně vyjádřen tím způsobem, aby mohl být plně a efektivně naplněn. Nadále tak zůstává otevřenou otázkou, do jaké míry má mít peněžitá pomoc také reparační charakter obdobný náhradě nemajetkové újmy v trestním řízení, tedy v jakých konkrétních situacích má suplovat náhradu újmy.

Nejvyšší správní soud připustil, že peněžitá pomoc podle § 25 odst. 2 ZoOTČ částečně plní i reparační roli.[11] K tomu blíže komentář k zákonu uvádí, že „peněžitá pomoc má nastoupit v případech, kde odškodnění nebylo získáno z jiných zdrojů“. Je takto subsidiární reparací k náhradě škody a nemajetkové újmy.“[12] Komentář k ZoOTČ toto specifikuje s odkazem na § 29 ZoOTČ, který umožňuje snížit částku přiznané peněžité pomoci v případě, že oběť nevyužije další prostředky, jak se náhrady domoci.[13]

Nejvyšší správní soud takto určil tři způsoby určování výše peněžité pomoci obětem. Podle Nejvyššího správního soudu oběť, které byla způsobena v důsledku činu těžká újma na zdraví, může buď prokázat, že byla obětí trestného činu a utrpěla těžkou újmu na zdraví, přičemž jí bude přiznána peněžitá pomoc ve výši paušálních 50 000 Kč (což odpovídá současné úpravě násobku mzdy), nebo doloží prokázanou ztrátu na výdělnku či náklady spojené s léčením, snížené o částky již obdržené z titulu náhrady škody, a obdrží peněžitou pomoc až do výše 200 000 Kč (dle aktuální úpravy podle

násobků průměrné mzdy).[14]

Třetí možnost podle Nejvyššího správního soudu spočívala v tom, že pokud žadatel o peněžitou pomoc doloží pravomocný rozsudek, kterým mu byla přiznána náhrada škody nebo nemajetkové újmy, obdrží peněžitou pomoc v této přiznané výši, maximálně však do 200 000 Kč (nově do stanoveného násobku mzdy). Nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy vůči pachateli pak přejde podle zákona na stát, a to v rozsahu peněžité pomoci poskytnuté oběti.[15]

Zástupce veřejného ochránce práv v souvislosti s citovanou judikaturou označuje tuto funkci peněžité pomoci jako garanční, přičemž peněžitá pomoc slouží jako záruka za náhradu škody. Tímto způsobem stát zajistí oběti náhradu škody či nemajetkové újmy, která přechází na něj.

Problémem zůstává, že subsidiární reparační účel je sice částečně vyjádřen v § 25 odst. 2 ZoOTČ, a to „že peněžitá pomoc se poskytne, pokud škoda, újma na zdraví nebo jiná nemajetková újma nebyla plně nahrazena.“ **Jak však dovodil Nejvyšší správní soud v uvedeném rozsudku a zástupce veřejného ochránce práv, k naplnění garančního účinku je nezbytné brát v úvahu také úpravu obsaženou v § 28 odst. 2 ZoOTČ. Ustanovení obsahuje vymezení toho, které nároky obětí nemusí prokazovat, pokud o jejich výši bylo rozhodnuto pravomocným rozsudkem. Současné znění tohoto ustanovení podle zástupce veřejného ochránce práv může v praxi rozsah těchto nároků spíše omezovat oproti dřívějšímu vymezení interpretovanému Nejvyšším správním soudem[16]**

Na rozdíl od těchto názorů totiž starší důvodová zpráva ke starší novele předmětného § 28 odst. 2 ZoOTČ prosazovala, že peněžitá pomoc neslouží k reparaci, a její poskytnutí je třeba vázat na podmínku, že trestný čin způsobil zhoršení sociální situace oběti. Absenci této podmínky nelze nahradit rozsudkem o náhradě škody.[17] Podle důvodové zprávy zákonodárce nezamýšlel prostřednictvím § 28 odst. 2 ZoOTČ založit třetí formu poskytování pomoci, kterou dovodil nejvyšší správní soud[18] Důvodová zpráva odkazuje na tvrzení, že stát má oběti poskytnout jen omezené plnění, nikoli plně nahradit veškerou újmu.[19]

Kupříkladu francouzské právo zohledňuje případy, kdy získání odškodnění může být pro oběť obtížné. V případě, že o škodě bylo rozhodnuto pravomocným rozsudkem a povinný ji ve lhůtě neuhradil, má pak ve Francii fyzická osoba nárok na pomoc z různých garančních fondů.[20] Jedním z nich je také fond pro odškodnění. Podle francouzského trestního řádu každá osoba, která utrpěla újmu v důsledku úmyslného či neúmyslného jednání, které má hmotný charakter trestného činu, může získat plnou náhradu škody.[21] Francouzské právo tedy poskytuje určité garance v případě, že se oběť nedomůže po pachateli náhrady škody. Oběť žádá o náhradu újmy u speciálního orgánu, kterým je komise pro odškodnění, která tuto žádost postupuje fondu pro odškodnění.[22]

Naplní novela účel peněžité pomoci?

Novela dle názoru autorů bezpochyby naplňuje svůj základní cíl: zachovat reálné hodnoty peněžité pomoci v čase a lépe ji navázat na ekonomickou realitu. Navázání částek na průměrnou mzdu i rozšíření okruhu oprávněných osob představují systémovější a stabilnější řešení než dřívější paušální stropy. V tomto směru lze říci, že došlo k posílení sociálního účelu pomoci, a tedy ke snadnějšímu překlenutí zhoršené životní situace obětí.

Otázka reparačního, resp. garančního účinku však zůstává otevřená. Ačkoli judikatura připouští, že peněžitá pomoc může suplovat nároky na náhradu škody či nemajetkové újmy, zákonná úprava tento aspekt výslovně a systematicky nerozvíjí. Novela tak představuje krok vpřed, nikoli však definitivní řešení všech dosavadních problémů.

Mgr. Petr Motyčka,
advokát a partner

Mgr. Leona Rymiecová,
advokátní koncipientka

Lada Hlubučková,
právní asistentka

=endors

[endors advokátní kancelář s.r.o.](#)

s.: Praha 4, Obrovského 2407

a.: Praha 1, Na Poříčí 2090/2

a.: Hradec Králové, Karla Tomana 46/6

telefon: +420 601 501 630

e-mail: info@endors.cz

[1] Důvodová zpráva sněmovní tisk č. 747/0, Návrh zákona, kterým se mění zákon č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s. 7 k dispoziic >>> [zde](#).

[2] Tamtéž

[3] Tamtéž

[4] Srov. § 28 odst. 1 Zákona o obětech trestných činů

[5] Srov. § 28 odst. 5 Zákona o obětech trestných činů

[6] Tamtéž, s. 9

[7] Zpráva o šetření, poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů, sp. zn.: 4418/2021/VOP/MHUČ. j.: KVOP-30857/2023, s. 38

[8] Tamtéž. s. 38

[9] K tomu srov. § 25 odst. 1 Zákona o obětech trestných činů

[10] Důvodová zpráva k zákonu č. [269/2025](#) Sb., kterým se mění zákon č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s. 8

[11] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze 29. 1. 2019, sp. zn. 9 As 423/2018

[12] GRIVNA, Tomáš. § 25 [Účel peněžité pomoci]. In: GRIVNA, Tomáš, ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena a kol. Zákon o obětech trestných činů. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 180.

[13] GRIVNA, Tomáš. § 29 [Snížení a nepřiznání peněžité pomoci]. In: GRIVNA, Tomáš, ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena a kol. Oběti trestných činů. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 171

[14] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze 29. 1. 2019, sp. zn. 9 As 423/2018

[15] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze 29. 1. 2019, sp. zn. 9 As 423/2018, bod. 15

[16] Tamtéž. s. 30

[17] Důvodová zpráva k zákonu č. [130/2022](#) Sb., kterým se mění zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [45/2013](#) Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 130/2022 Dz

[18] Tamtéž, s. 44

[19] Tamtéž

[20] Srov. k dispozici >>> [zde](#).

[21] Article 706-3, Code de procédure pénale, k dipsozici >>> [zde](#).

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)